

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. birželio 21 d.*

„Direktyva 2003/88/EB — Darbo laiko organizavimas — Teisė į mokamas kasmetines atostogas — Laikinojo nedarbingumo atostogos — Kasmetinės atostogos, sutampančios su laikinojo nedarbingumo atostogomis — Teisė pasinaudoti kasmetinėmis atostogomis kitu laikotarpiu“

Byloje C-78/11

dėl pagal SESV 267 straipsnį *Tribunal Supremo* (Ispanija) 2011 m. sausio 26 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2011 m. vasario 22 d., pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Asociación Nacional de Grandes Empresas de Distribución (ANGED)

prieš

Federación de Asociaciones Sindicales (FASGA),

Federación de Trabajadores Independientes de Comercio (Fetico),

Federación Estatal de Trabajadores de Comercio, Hostelería, Turismo y Juego de UGT,

Federación de Comercio, Hostelería y Turismo de CC.OO.

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Safjan, teisėjai M. Ilešič ir E. Levits (pranešėjas),

generalinė advokatė V. Trstenjak,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2012 m. kovo 29 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Federación de Asociaciones Sindicales (FASGA)*, atstovaujamos advokato J. Caballero Ramos,
- *Federación Estatal de Trabajadores de Comercio, Hostelería, Turismo y Juego de UGT*, atstovaujamos advokato J. Jiménez de Eugenio,
- *Federación de Comercio, Hostelería y Turismo de CC.OO.*, atstovaujamos advokatų A. Martín Aguado ir J. Jiménez de Eugenio,

* Proceso kalba: ispanų.

- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Rubio González,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* G. Palatiello,
- Europos Komisijos, atstovaujamos S. Pardo Quintillán ir M. van Beek,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (O L L 299, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 381; toliau – Direktyva 2003/88) 7 straipsnio 1 dalies išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bylą tarp *Asociación Nacional de Grandes Empresas de Distribución* (toliau – ANGED) ir *Federación de Asociaciones Sindicales (FASGA)*, *Federación de Trabajadores Independientes de Comercio (Fetico)*, *Federación Estatal de Trabajadores de Comercio, Hostelería, Turismo y Juego de UGT* bei *Federación de Comercio, Hostelería y Turismo de CC.OO.* (toliau – FASGA ir kt.), darbuotojams atstovaujančių profesinių sąjungų, dėl šių profesinių sąjungų pareikštų kolektyvinių ieškinių, kuriais siekiama, kad būtų pripažinta tam tikrų darbuotojų teisė pasinaudoti mokamomis kasmetinėmis atostogomis, net jeigu jos sutampa su laikinojo nedarbingumo atostogų laikotarpiu.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aktai

- 3 Direktyvos 2003/88 1 straipsnyje „Tikslas ir taikymo sritis“ nurodyta:

„1. Ši direktyva nustato būtiniausius saugos ir sveikatos reikalavimus dėl darbo laiko organizavimo.

2. Ši direktyva taikoma:

- a) minimaliam <...> kasmetinių atostogų laikui <...>

<...>“

- 4 Direktyvos 7 straipsnyje „Kasmetinės atostogos“ nustatyta:

„1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į bent keturių savaičių mokamas kasmetines atostogas pagal nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika nustatytas teisės į tokias atostogas ir jų suteikimo sąlygas.

2. Minimalus mokamų kasmetinių atostogų laikas negali būti pakeistas kompensacija, išskyrus tuos atvejus, kai yra nutraukiami darbo santykiai.“

- 5 Direktyvos 2003/88 17 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės gali nukrypti nuo tam tikrų šios direktyvos nuostatų. Šioje direktyvoje nenumatyta jokia nuo 7 straipsnio leidžianti nukrypti nuostata.

Nacionalinės teisės aktai

6 1995 m. kovo 24 d. Karaliaus įstatyminiame dekrete Nr. 1/1995 dėl Įstatymo dėl darbuotojų nuostatų naujos redakcijos patvirtinimo (*Real Decreto Legislativo 1/1995, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley des Estatuto de los Trabajadores*, BOE, Nr. 75, 1995 m. kovo 29 d., p. 9654), iš dalies pakeistame 2007 m. kovo 22 d. Organiniu įstatymu Nr. 3/2007 dėl veiksmingos vyrų ir moterų lygybės (*Ley orgánica 3/2007 para la igualdad efectiva de mujeres y hombres*, BOE, Nr. 71, 2007 m. kovo 23 d., p. 12611, toliau – Darbuotojų nuostatai), būtent reglamentuojamos mokamos kasmetinės atostogos ir laikinojo nedarbingumo atostogos.

7 Darbuotojų nuostatų 38 straipsnyje nustatyta:

„1. Mokamų kasmetinių atostogų, kurių negalima pakeisti pinigine kompensacija, laikotarpis nustatomas kolektyvinėje arba individualioje darbo sutartyje. Jokių atveju jų trukmė negali būti mažesnė nei trisdešimt kalendorinių dienų.

2. Jų panaudojimo laikotarpis ar laikotarpiai nustatomi bendru darbdavio ir darbuotojo sutarimu, atsižvelgiant į tai, kaip nustatyta konkrečiu atveju kolektyvinėse sutartyse dėl kasmetinio atostogų planavimo.

Kilus nesutarimui tarp šalių, kompetentingas teismas nustato atostogų datas ir jo sprendimas neskundžiamas. Procedūra yra sumarinė ir vykdoma skubos tvarka.

3. Atostogų kalendorius sudaromas kiekvienoje įmonėje. Darbuotojas mažiausiai prieš du mėnesius turi žinoti, kada prasideda jam priklausančios atostogos.

Jeigu ankstesnėje pastraipoje nurodytame įmonės atostogų kalendoriuje nustatytas atostogų laikotarpis sutampa su nedarbingumu dėl nėštumo, gimdymo ar maitinimo krūtimi arba su šio įstatymo 48 straipsnio 4 dalyje nustatytu darbo sutarties sustabdymo terminu, darbuotojas turi teisę pasinaudoti atostogomis kitu nei nedarbingumo ar pagal minėtą nuostatą jam priklausančiu iš anksto nustatytu laikotarpiu iki darbo sutarties sustabdymo termino, nors kalendoriniai metai, už kuriuos atostogos priklauso, jau pasibaigę.“

8 2009–2010 m. Prekybos centrų kolektyvinės sutarties (*Convenio colectivo de Grandes Almacenes 2009–2010*) 37 straipsnyje numatyta nuostata, analogiška Darbuotojų nuostatų 38 straipsnio paskutinės dalies nuostatai.

9 Darbuotojų nuostatų 48 straipsnio 4 dalyje reglamentuojami atvejai, kai darbo sutartis sustabdoma dėl gimdymo, motinos mirties per gimdymą, pirmalaikio gimdymo, naujagimio hospitalizavimo, įvaikinimo ar globos.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

10 Atskirais skundais, kurie vėliau buvo sujungti, FASGA ir kt. pradėjo kolektyvinio ginčo nagrinėjimo procesą prašydamos pripažinti, kad darbuotojai, kuriems taikoma 2009–2010 m. prekybos centrų kolektyvinė sutartis, turi teisę pasinaudoti mokamomis kasmetinėmis atostogomis, net jeigu šios sutampa su nedarbingumo atostogų laikotarpiais.

11 ANGED mano, kad iki iš anksto nustatytų atostogų pradžios arba per šias atostogas laikinai nedarbingi tapę darbuotojai neturi teisės jomis pasinaudoti nedarbingumui pasibaigus, išskyrus atvejus, kurie tiesiogiai numatyti kolektyvinėje sutartyje, kaip antai nuostatų 48 straipsnio 4 dalyje nustatyti atvejai.

- 12 2009 m. lapkričio 23 d. sprendimu *Audiencia Nacional* (Nacionalinis teismas) visiškai patenkino FASGA ir kt. skundą.
- 13 Tad ANGED *Tribunal Supremo* (Aukščiausiasis Teismas) pareiškė kasacinį skundą dėl šio sprendimo.
- 14 *Tribunal Supremo* nurodo Teisingumo Teismo praktiką, tačiau vis dėlto mano, kad tiek, kiek šis kasacinis skundas susijęs su atveju, kai nedarbingumas atsirado jau prasidėjus mokamoms kasmetinėms atostogoms, reikia sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą:
„Ar pagal <...> Direktyvos 2003/88 <...> 7 straipsnio 1 dalį draudžiama nacionalinės teisės aktus aiškinti taip, kad pagal juos neleidžiama sustabdyti atostogų laikotarpio tam, kad vėliau būtų galima pasinaudoti visomis atostogomis arba likusia jų dalimi, kai laikinai nedarbingu tampama per šias atostogas?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 15 Savo prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvos 2003/88 <...> 7 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, kad darbuotojas, kuris per mokamas kasmetines atostogas tapo nedarbingas, neturi teisės vėliau pasinaudoti šiomis kasmetinėmis atostogomis, kurios sutapo su nedarbingumo laikotarpiu.
- 16 Šiuo klausimu pirmiausia primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką kiekvieno darbuotojo teisė į mokamas kasmetines atostogas turi būti laikoma ypatingos svarbos Sąjungos socialinės teisės principu, nuo kurio negalima nukrypti ir kuri kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos turi įgyvendinti laikydamosi tik aiškiai pačioje 1993 m. lapkričio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų (OL L 307, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 197), kodifikuotoje Direktyva 2003/88, nustatytų ribų (2011 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *KHS*, C-214/10, Rink. p. I-11757, 23 punktą ir jame nurodyta teismų praktika).
- 17 Antra, pažymėtina, kad teisė į mokamas kasmetines atostogas yra ne tik ypač svarbi kaip Sąjungos socialinės teisės principas, bet ir aiškiai įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kuri, remiantis ESS 6 straipsnio 1 dalimi, turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutartys, 31 straipsnio 2 dalyje (minėto Sprendimo *KHS* 37 punktą ir 2012 m. gegužės 3 d. Sprendimo *Neidel*, C-337/10, 40 punktą).
- 18 Trečia, teisė į mokamas kasmetines atostogas negali būti aiškinama siaurai (žr. 2010 m. balandžio 22 d. Sprendimo *Zentralbetriebsrat der Landeskrankenhäuser Tirols*, C-486/08, Rink. p. I-3527, 29 punktą).
- 19 Be to, neginčytina, kad teisė į mokamas kasmetines atostogas darbuotojui suteikiama tam, kad jis pailsėtų ir turėtų laiko pramogoms ir laisvalaikiui. Toks tikslas skiriasi nuo teisės į laikinojo nedarbingumo atostogas tikslo. Pastarosios atostogos darbuotojui suteikiamos tam, kad jis pasveiktų po ligos, dėl kurios tapo nedarbingas (žr. 2009 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Vicente Pereda*, C-277/08, Rink. p. I-8405, 21 punktą).
- 20 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog būtent iš mokamų kasmetinių atostogų tikslo matyti, kad darbuotojas, esantis laikinojo nedarbingumo atostogose per iš anksto nustatytą kasmetinių atostogų laiką, turi teisę, pateikęs prašymą ir norėdamas realiai pasinaudoti jam skirtomis kasmetinėmis atostogomis, jomis pasinaudoti kitu laiku, nesutampančiu su laikinojo nedarbingumo atostogomis (žr. minėto Sprendimo *Vicente Pereda* 22 punktą).
- 21 Iš minėtos teismo praktikos dėl darbuotojo, kuris tapo nedarbingas iki prasidedant mokamoms kasmetinėms atostogoms, išplaukia, kad nedarbingumo pradžios momentas nesvarbus. Tad darbuotojas turi teisę pasinaudoti mokamomis kasmetinėmis atostogomis, sutapusiomis su laikinojo nedarbingumo atostogomis, vėliau, neatsižvelgiant į momentą, kada tampama nedarbingu.

- 22 Iš tikrųjų būtų rizikinga ir prieštaraujama teisės į mokamas kasmetines atostogas tikslui, numatytam šio sprendimo 19 punkte, jei darbuotojui minėta teisė būtų suteikta vien su sąlyga, kad jis jau buvo nedarbingas mokamoms kasmetinėms atostogoms prasidėjus.
- 23 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad laikotarpiui, kuriuo sutapo iš pradžių nustatytos kasmetinės atostogos ir laikinojo nedarbingumo atostogos, lygus naujas kasmetinių atostogų laikas, kuriuo darbuotojas turi teisę pasinaudoti pasveikęs, prirėkus gali būti nustatomas kitu nei referencinis kasmetinėms atostogoms skirtas laikotarpis metu (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Vicente Pereda* 23 punktą ir rezoliucinę dalį).
- 24 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2003/88 7 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, jog darbuotojas, kuris per mokamas kasmetines atostogas tapo nedarbingas, neturi teisės vėliau pasinaudoti šiomis kasmetinėmis atostogomis, kurios sutapo su nedarbingumo laikotarpiu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 25 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų 7 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta, jog darbuotojas, kuris per mokamas kasmetines atostogas tapo nedarbingas, neturi teisės vėliau pasinaudoti šiomis kasmetinėmis atostogomis, kurios sutapo su nedarbingumo laikotarpiu.

Parašai.